

Dar la izbucnirea primului război mondial, Lenin a fost arestat de autoritățile locale la Poronin și închis la Nowy Targ, sub motivul ridicol al spionajului în favoarea Rusiei țariste. Sau autoritățile austriace procedau în chip pervers, sau Lenin își dusesese activitatea atât de tainic, încât guvernul austriac nu știa bine ce să creadă. Acuzația era însă gravă; atunci s-a făcut dovada spiritului de ocrotire de care era înconjurat Lenin. O serie de personalități printre care și scriitorii Jan Kasproicz, Kasimierz Przerwa Tetmajer, Stefan Żeromski, Wł. Orkan, a intervenit pentru eliberare. Cuvîntul lui Kasproicz a atîrnat greu și Lenin, eliberat după cîteva zile din arest, a venit la el să-i mulțumească. „Ni s-a părut — relatează Maria Kasproicz, soția poetului — foarte simpatic, înțelept, nespuns de simplu în comportare”¹. Lenin a plecat în grabă în Elveția, părăsindu-și toate lucrurile, diverse obiecte, haine, cărți, manuscrise, o parte din ele în seama unor devotați prieteni. Aceste lucruri s-au găsit în mare măsură după primul război mondial. Dar înainte de a aminti despre ele, să vedem cum a răspuns Lenin la sollicitudinea lui Kasproicz. După Revoluție, în ianuarie 1920, Maria Kasproicz, de origine rusă, l-a rugat prin două scrisori identice, dintre care una trimisă prin România, pe adresa simplă „Kremlin, Moscova, Lenin“, să îngăduie mamei și sorei sale să vină de la Leningrad, unde se găseau în situație grea, în Polonia. Mărturisește că, în condițiile politice de atunci și în relațiile Poloniei cu noua putere sovietică, nu avea nici o speranță să-i parvină lui Lenin vreuna din scrisori sau să se rezolve ceva favorabil. Și totuși, la primirea scrisorii, în aprilie, Lenin i-a răspuns imediat printr-o telegramă trimisă prin Estonia: „Am primit scrisoarea Dumneavoastră acum două zile. Vor fi date toate dispozițiunile ca să se ușureze familiei Dumneavoastră plecarea din Rusia. Pașapoartele au și fost eliberate“. Într-adevăr cele două femei, despre care nu se mai știa nimic, au sosit în curînd în Polonia, iar Maria Kasproicz notează: „Am păstrat în inima mea recunoștința lui Lenin, omul, care știa să-și aducă aminte“.

În legătură cu lucrurile sale, unele au rămas ascunse în localitatea Poronin din Tatra, unde se află azi un Muzeu Lenin, și au fost retrocedate în parte, la cerere, în 1924. Alte materiale privind Conferința de partid de la Praga din 1912 sau munca de redacție la ziarul „Pravda“, precum și un număr de cărți, au fost transmise Uniunii Sovietice în 1933. Scriitorul polon Adam Grzymała-Siedlecki, decedat nu de multă vreme, a salvat o parte din bibliotecă și manuscrisele lui Lenin, recuperîndu-le de pe piața anticariatului imediat după primul război mondial și depunîndu-le la Biblioteca Municipală din orașul Bydgoszcz, de unde au fost transmise la Moscova după ultimul război. O mare parte din materiale au fost depuse și ascunse pentru păstrare, fără nici o înregistrare, pentru a nu fi descoperite, la Muzeul Czartoryski de la Cracovia. Aci au fost găsite de-abia după ultimul război, în 1953, și se află acum în Arhiva Centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lângă C.C. al P.C.U.S.². Între materiale se află hîrtii care ajută la identificarea unor

¹ Cf. Roman Szydłowski, *Polski portret Lenina*, în „Życie Literackie“, XX, 1970, nr. 16, 19 aprilie, p. 5.

² Cf. și Silviu Podină, *Evocări ale unei activități titanice*, în „Scinteia“, 22 martie 1970, p. 4.